

کاربرد و آزمون
درس شانزدهم
فارسی نهم دبستان

www.mamplus.com

نام و نام خانوادگی:

آموزشگاه:

نوع آزمون:

1

کلاس:

طراح سوال:

زمان آزمون:

معنای کلمات زیر را در مکان مناسب بنویسید.

اعتدال		حکایت		زوال	
محنت		تسلی		مُلک	

در جدول زیر مفرد هر یک از کلماتی که در ردیف اول نوشته شده اند را بنویسید.

سلاطین	گذشتگان	حکایات	سرعت	بزرگان	آداب

عبارت های زیر را به نثر روان و امروزی بازگردانی کنید.

www.mamplus.com

۱- چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی گشاده گردد.

۲- چنان نکند که مُستمع، ملول گردد.

۳- چُست و چالاک به سخن در آید و خام نباشد.

۴- سخنان محال و گزاف نگویند که در چشم مردم، سبک شود.

روبروی هر کدام از واژه‌های نوشته شده، دو واژه‌ی «هم خانواده» بنویسید.

کلمه‌های داده شده را با توجه به معنای آن با حروف مناسب کامل کنید.

۱- مو.....ون: هماهنگ

۲- طا.....ت: توانایی

۳- من...دم: ویران شده

۴- سلا.....ین: پادشاهان

در متن زیر غلط‌های املائی را پیدا کرده و شکل صحیح آن را بنویسید.

در آداب حکایت گویان باید که داند که جماعت لایغ چه نوع سخن است و سخنان محال و گزاف

نگوید که در چشم مردم، سبک شود. هر که بر معسیت، مسر بود از خدای تعالی نترسید.

۱. معنی واژگان زیر را بنویسید. www.mamplus.com

- ۱- عجایب: ۲- محنت: ۳- تسلی: ۴- زوال:
 ۵- سلاطین: ۶- چُست: ۷- لایق: ۸- اعتدال:
 ۹- دروغ آزمای: ۱۰- مستمع: ۱۱- ملول: ۱۲- کژی:
 ۲. معنی کنید.

۱- چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی، گشاده گردد.

۲- چون زوال ملک و مال سلاطین گذشته شود، دل از مال دنیا و دنیا بردارد.

۳- چست و چالاک به سخن درآید و خام نباشد.

۴- نثر را وقت وقت به نظم آراسته گرداند.

۵- چنان نکند که مستمع ملول گردد.

۳. معنی واژگان زیر را بنویسید.

مُلک - مِلک - مَلک - مَلِک

۴. مفرد واژگان زیر را بنویسید.

احوال - عجایب - رسولان

۵. مخالف (متضاد) کلمه‌های زیر را بنویسید.

۱- فایده: ۲- محنت: ۳- ثابت: ۴- چالاک:

۶. با توجه به معنای جمله، زیر شکل صحیح کلمه، خط بکشید.

آ) آگاه شدن از (اهوال - احوال) گذشتگان از فواید قصه خوانی است.

ب) از آداب حکایت گویی این است که سخنان محال و (گذاف - گزاف) نگوید.

پ) باید دانست که جماعت، (لایق - لایغ) چه نوع سخنی است.

ت) در نظم خوانی، چنان نکنند که (مستمع - مصتمع) ملول گردد.

۷. پنج واژه را که با «خوان» و «خوانی» ترکیب می‌شوند، بنویسید.

۸. هر یک از توضیحات زیر، شما را به یاد کدام ضرب‌المثل می‌اندازد؟

آ) هر فرد بهتر است از نظر فرهنگی و اعتقادی با کسی در ارتباط باشد که به او در این زمینه نزدیک باشد.
ب) برخی از افراد در ظاهر ریاکار و متظاهر هستند. در واقع، این افراد به این دلیل با دیگران دوست می‌شوند که سود و منفعتی از آن‌ها به دست بیاورند.

۹. واژه‌های هم‌خانواده را کنار هم بنویسید. www.mamplus.com

احوال - تسلی - ثابت - سلاطین - مستمع - فاتحه - استماع - سلطنت - تحویل - افتتاح - تسلیت - مثبت

۱۰. در بین گروه واژگان زیر، غلط‌های املایی را بیابید و صحیح هر یک را بنویسید.

احوال گذشتگان - مهنت و شدت - تسلی و آرامش - ذوال و نابودی - پند و عبرت - غصه‌خوانی - نظم و نصر - لایق و راغب - تعام و غذا - اعتدال و میانه‌روی - مهال و گزاف - مصتمع و شنونده - فاتحه و تکبیر

۱۱. فتوت نامه‌ی سلطانی از کیست؟

۱۲. ضرب‌المثل چیست؟ یک ضرب‌المثل مثال بزنید.

۱۳. ترکیب‌های وصفی و اضافی را مشخص کنید.

محنت گذشتگان - زوال ملک - مال سلاطین - تجربه‌ی بی‌شمار - قصه‌های رسولان - طعام بی‌مزه

۱۴. نهاد، مفعول و فعل را در جمله‌ی زیر بیابید.

زوال ملک و مال سلاطین گذشته شنود.

۱۵. یک حکایت گو، باید چه آدابی را رعایت کند؟

۱۶. مواردی را که باید در آداب نظم‌خوانی رعایت شود، چیست؟

۱۷. مشبه و مشبه‌به جمله‌ی زیر چیست؟

نظم در قصه‌خوانی چون نمک است.

۱۸. عبارت زیر، چند جمله است؟

اگر پرسند که قصه‌خوانی چند نوع است؟ بگوی دو نوع: اول حکایت گویی و دویم نظم‌خوانی.

۱۹. سه مورد از فایده‌های قصه خواندن را بیان کنید.

۲۰. چرا باید در آغاز یا پایان نوشته از شاعر یا نویسنده‌ی آن یاد کرد؟

۲۱. شعر خواندن و آوردن نظم در قصه به چه چیزی شبیه شده است؟

۲۲. با مترادف کلمه‌ی زیر، جمله بسازید. www.mamplus.com

عبرت:

۲۳. پاسخ دهید.

۱- فرجام مخالف ←
۲- محنت هم‌معنی ←
۲۴. به بیچارگان بر، ببايد گريست

۲۵. همه راستی کن که از راستی

۲۶. معنای عبارت «چنان نکند که مستمع، ملول گردد» کدام است؟

(۱) بیت دشواری نخواند که حاضران معنی آن را ندانند.

(۲) کاری نکند و به شکلی سخن نگوید که شنونده خسته شود.

(۳) طوری سخن بگوید که تأثیر گذار باشد.

(۴) کاری کند که شنونده از شنیدن آن بیت لذت ببرد.

۲۷. کدام گزینه با بقیه فرق دارد؟

(۱) اعتدال (۲) عدل (۳) معتكف (۴) معتدل

۲۸. نهاد جمله‌ی «امروز بهترین دوستم، جان مرا نجات داد» کدام است؟

(۱) امروز (۲) جان مرا (۳) بهترین دوستم (۴) نجات

۲۹. مخالف کلمه‌ی «چالاک» کدام است؟

(۱) تیز (۲) تند (۳) سریع (۴) کند

۳۰. با توجه به کتاب «فتوت‌نامه‌ی سلطانی»، آداب نظم‌خوانی به ترتیب کدام است؟

(۱) آهنگین خواندن، دل‌نشین کردن کلام، تشریح ابیات، آزردن نکردن شنونده، یاد کردن شاعر

(۲) آهنگین خواندن، تشریح ابیات، دل‌نشینی کلام، تکبیر گفتن برای شاعر، ملول نشدن مستمع

(۳) تشریح ابیات، آهنگین خواندن، دل‌نشینی کلام، عدم ناراحتی شنونده، تکبیر گفتن برای شاعر

(۴) دل‌نشین بودن کلام، تشریح ابیات، موزون بودن، ناراحت نشدن شاعر، فرستادن فاتحه برای شاعر

۳۱. کدام ترکیب مضاف و مضاف‌الیه است؟

(۱) دست توانا (۲) دشت سرسبز (۳) پاییز امسال (۴) ایران باشکوه

www.mamplus.com ۳۲. شکل مفرد کدام کلمه، غلط است؟

(۴) اعمال ← عمل

(۳) آداب ← مؤدّب

(۲) آیات ← آیه

(۱) لحظات ← لحظه

فارسی ششم دبستان

سؤالات و دانستنی‌های درس شانزدهم : آداب مطالعه

کامل کنید... www.mamplus.com

۱- هر کدام از کلمه‌های زیر را با دو حرف متفاوت کامل کنید، به گونه‌ای که دو کلمه‌ی با معنی ساخته بشود.

الف) مل... (ب) مع...وم (پ) ...مال

درست یا نادرست...

 × ✓

۲- بهتر است در خواندن داستان از شعر زیاد استفاده کنیم.

 × ✓

۳- کلمه‌ی «احوال» جمع کلمه‌ی «حول» است.

 × ✓

۴- خواندن قصه به ما کمک می‌کند از سرگذشت گذشتگان با خبر بشویم.

پاسخ دهید...

۵- برای هر کدام از کلمه‌های زیر، یک هم‌خانواده بنویسید.

الف) اطعام ← (ب) عبور ← (پ) تشدید ←

۶- متضاد هر کدام از کلمه‌های زیر را بنویسید.

الف) غنی ← (ب) محال ← (پ) چالاک ←

۷- در بیت «ه مه راستی کن که از راستی / نیاید به کار اندرون کاستی»، قافیه‌ها را بیابید.

۸- غلط‌های املائی در متن زیر را پیدا کنید و شکل صحیح هر کدام را بنویسید.

«چون مهنت و شدت گزشتگان شنود، داند که هیچ کس از بند محنت آزاد نبوده است، او را تصلی باشد.»

۹- عبارت‌های زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

الف) قصه‌ای که ادا خواهد کرد، باید که بر استاد خوانده باشد.

ب) سخنان محال و گزاف نگوید که در چشم مردم سبک شود.

۱۰- سه مورد از فواید قصه خواندن را بنویسید.

۱۱- معنای عبارت‌های زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

الف) چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی، گشاده گردد.

ب) چون زوال ملک و مال سلاطین گذشته بشنود، دل از مال دنیا و دنیا بردارد.

پ) چست و چالاک به سخن درآید و خام نباشد.

ت) نثر را وقت وقت به نظرم آراسته گرداند.

ث) چنان نکند که مستمع ملول گردد.

۱۳- مفرد واژگان «احوال، عجایب و رسولان» را بنویسید. www.mamplus.com

۱۴- با توجه به معنای جمله، زیر شکل صحیح کلمه، خط بکشید.

(الف) آگاه شدن از (اهوال - احوال) گذشتگان از فواید قصه‌خوانی است.

(ب) از آداب حکایت‌گویی این است که سخنان محال و (گذاف - گزاف) نگوید.

(پ) باید دانست که جماعت، (لایق - لایغ) چه نوعی سخنی است.

(ت) در نظم‌خوانی، چنان نکنند که (مستمع - مصتمع) ملول گردد.

۱۵- هر یک از توضیحات زیر، شما را به یاد کدام ضرب‌المثل می‌اندازد؟

(الف) هر فرد بهتر است از نظر فرهنگی و اعتقادی با کسی در ارتباط باشد که به او در این زمینه نزدیک باشد.

(ب) برخی از افراد در ظاهر ریاکار و متظاهر هستند. در واقع، این افراد به این دلیل با دیگران دوست می‌شوند که سود و منفعتی از آن‌ها به‌دست بیاورند.

۱۶- واژه‌های هم‌خانواده را کنار هم بنویسید.

احوال - تسلی - ثابت - سلاطین - مستمع - فاتحه - استماع - سلطنت - تحویل - افتتاح - تسلیت - مثبت

۱۷- در بین گروه واژگان زیر، غلط‌های املایی را بیابید و صحیح هر یک را بنویسید.

احوال گذشتگان - مهنت و شدت - تسلی و آرامش - ذوال و نابودی - پند و عبرت - غصه‌خوانی - نظم و نصر - لایق و راغب - تعام و غذا - اعتدال و میانه‌روی - مهال و گزاف - مصتمع و شنونده - فاتحه و تکبیر

۱۸- ترکیب‌های وصفی و اضافی را مشخص کنید.

محنت گذشتگان - زوال ملک - مال سلاطین - تجربه‌ی بی‌شمار - قصه‌های رسولان - طعام بی‌مزه

۱۹- نهاد، مفعول و فعل را در جمله‌ی زیر بیابید.

زوال مُلک و مال سلاطین گذشته شنود.

۲۰- یک حکایت‌گو، باید چه آدابی را رعایت کند؟

۲۱- مواردی را که باید در آداب نظم‌خوانی رعایت شود، چیست؟

۲۲- مشبه و مشبه‌به جمله‌ی «نظم در قصه‌خوانی چون نمک است.» چیست؟

۲۳- عبارت زیر، چند جمله دارد؟

«اگر پرسند که قصه‌خوانی چند نوع است؟ بگوی دو نوع: اول حکایت‌گویی و دویم نظم‌خوانی.»

۲۴- سه مورد از فایده‌های قصه‌خواندن را بیان کنید.

۲۵- چرا باید در آغاز و پایان نوشته از شاعر یا نویسنده‌ی آن یاد کرد؟

۲۶- شعر «به گیتی، به از راستی پیشه نیست» از کدام کتاب و سروده‌ی چه کسی است؟
 (۱) فتوت‌نامه - کمال‌الدین حسین واعظ کاشفی (۲) شاهنامه - فردوسی
 (۳) بوستان - سعدی (۴) گلستان - سعدی

۲۷- ضرب‌المثل «آش نخورده و دهان سوخته» به چه معنی است؟ www.mamplus.com
 (۱) گرسنگی و انجام کارهای سخت (۲) تنبیه به خاطر انجام کار خطا
 (۳) اشتباه و مجازات (۴) بی‌گناهی و مجازات

۲۸- در مصراع «سخن گفتن کژ ز بیچارگی است» منظور از «سخن کژ» چیست؟
 (۱) دروغ (۲) حرف‌های بی‌پایه (۳) حرف‌های اشتباه (۴) حرف‌های ناآگاهانه

۲۹- «قدرت الهی» و «مال دنیا» به ترتیب، کدام یک از ترکیب‌های زیر است؟
 (۱) وصفی - وصفی (۲) وصفی - اضافی (۳) اضافی - اضافی (۴) اضافی - وصفی

۳۰- در کدام گزینه، هر دو کلمه از نظر املایی صحیح است؟
 (۱) لایق - راغب (۲) لایغ - راغب (۳) لایق - راقب (۴) لایغ - راقب

۳۱- با توجه به بیت «هر آن کس که با تو نگوید درست / چنان دان که دشمن جان توست» چه کسی دشمن انسان است؟
 (۱) نادان (۲) دروغگو (۳) ستمکار (۴) حسود

۳۲- کدام دسته از کلمه‌های زیر، مفرد هستند؟
 (۱) شادمان - سازمان (۲) ایران - شیران (۳) نگران - دیگران (۴) فراریان - سپاهیان

۳۳- کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟
 (۱) اعتدال (۲) عدل (۳) معتکف (۴) معتدل

۳۴- نهاد جمله‌ی «امروز بهترین دوستم، جان مرا نجات داد» کدام است؟
 (۱) امروز (۲) جان مرا (۳) بهترین دوستم (۴) نجات

۳۵- مخالف کلمه‌ی «چالاک» کدام است؟
 (۱) تیز (۲) تند (۳) سریع (۴) کند

۳۶- کدام ترکیب اضافی (مضاف و مضاف‌الیه) است؟
 (۱) دست توانا (۲) دشت سرسبز (۳) پاییز امسال (۴) ایران باشکوه

۳۷- شکل مفرد کدام کلمه، نادرست است؟
 (۱) لحظات ← لحظه (۲) آیات ← آیه (۳) آداب ← مؤدب (۴) اعمال ← عمل

نام و نام خانوادگی:

شماره ی کلاس:

نام دبیر: معصومی

درس: ارزشیابی آداب مطالعه

پایه: ششم

باسمه تعالی

وزارت آموزش و پرورش

آموزش و پرورش شهرستان یلوی..

مقطع: ابتدایی..

آموزشگاه: پیرزگر ب

تاریخ:

زمان: 45 دقیقه

تعداد سوال:

4

سوالات

۱ - عبارتهای زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

قصه ای که ادا خواهد کرد باید که بر استاد خوانده

باشد.

.....
سخنان محال و گزاف نگوید که در چشم مردم سبک

شود.

.....
چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی گشاده گردد.

.....
۲ - مفرد واژگان زیر را بنویسید www.mamplus.com

احوال

عجایب

رسولان

گذشتگان

۳ - با توجه به جمله زیر شکل صحیح کلمه خط بکشید .

از آداب حکایت گویی این است که سخنان (مهال _ محال) و (گراف _ گذف) نگوید.

باید دانست که جماعت (لایغ_ لایق) چه نوع سخن است .

چنان نکند که (مستمع_ مسطمع) ملول گردد.
(نصر_ نثر) را وقت وقت به (نزم_ نظم) آراسته گرداند.

۴ - برای هر یک از کلمات زیر یک هم خانواده بنویس.

تسلی	فاتحه
تکبیر	مستمع
سلاطین	ثابت

۵ - کدام ترکیب وصفی و کدام ترکیب اضافی است ؟
محنت گذشتگان

زوال ملک

مال سلاطین

تجربه ی بیشمار

قصه های رسولان

۶ - نهاد و مفعول و فعل را در جمله زیر مشخص کنید. www.mamplus.com
حکایت گوی باید سخنان محال و گزاف نگوید.

۷ - به سوالات زیر پاسخ دهید
۱. دو مورد از آداب حکایت گویی را بیان کنید

۲. در هنگام نظم خوانی (شعر خوانی) چه نکاتی را باید رعایت کرد.

۳. عبارت (نظم در قصه خوانی چون نمک است در دیگ) چه نوع آرایه ادبی دارد ؟

۴. در آداب شعر خوانی (نظم خوانی) چرا باید شاعر را در اول یا پایان شعر یاد کرد ؟

ارزش دانش در عمل به آن است.

۱) در بیت زیر کلمات مخالف را بیابید و کنارهم بنویسید.

به گیتی به از راستی پیشه نیست ز کژی بتر هیچ اندیشه نیست

	#
--	---

	#
--	---

۲) با توجه به معنی کلمه ، جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید .

..... : شنونده پادشاهان

۳) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید . www.mamplus.com

هر آن کس که با تو نگوید چنان دان که او جان توست

..... است بر ما در راستی چه کوبیم در کاستی

۴) کامل کنید.

..... + خوان ← + خوانی ←

۵) در کلمات زیر حروف جا افتاده را بنویسید.

را ب ط ام جایب

۶) در جمله‌های زیر معنی صحیح کلمه‌ی مشخص شده را بنویسید.

سخنان محال () و گزاف () () نگوید که در چشم مردم سبک شود.

باید دانست که جماعت لایق () () چند نوع سخن گفتن است.

دویم آن که چست و چابک () () به سخن درآید و خام () نباشد.

۷) جمع کلمات زیر را بنویسید.

ادب () شنونده ()

۸) واژه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویسید.

سلاطین - ثابت - فایده - حکایت - ادا - عبرت

محنت: زوال: سود: مستمع:

۲) به صورت روان بنویسید.

الف) سیم، چون محنت و شدت گذشتگان شنود، داند که هیچ کس از بند محنت آزاد نبوده است، او را تسلی باشد.

ب) پس معلوم شد که در قصه های گذشتگان، فایده های هست و خواننده و گوینده و شنونده را از آن فایده رسد. اگر پرسند که قصه خوانی، چند نوع است، بگوی دو نوع: اول حکایت و دویم نظم خوانی

۳) واژه هایی که با خوان / خوانی معنی دار می شوند را به دایره وسط وصل کنید.

۴) کامل کنید. (خراسان رضوی)

واژگان = +

= خوانی +

۵) از آداب حکایت گویان این است که سخنان (مهال / محال / موحال) و (گذاف / گزاف) نگوید. (آذربایجان شرقی)

۶) با توجه به شعر «به گیتی به از راستی پیشه نیست» جاهای خالی را کامل کنید. (تهران)

گشاده است بر ما در چه کویمم در کاستی
 به گیتی، به از راستی، نیست ز بتر، هیچ اندیشه نیست
 مکن با دروغ آزمای همان نیز با مرد رای

